מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לזהות שורש משותף במילים שונות
- להכיר את שבעת הבניינים בעברית
- להבין איך הבניין משנה את משמעות השורש

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – זיהוי שורש ובניין

1. א – כ.ת.ב
2. ב – הפעיל
3. ב – נפעל
4. ג – התפעל
5. א – ח.ש.ב

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – המילה בנויה מאותן שלוש אותיות כ.ת.ב
2. לא נכון – כיתב הוא בניין פיעל, הכתיב הוא בניין הפעיל
3. נכון – נפעל מבטא פעולה שנעשתה למישהו ולא נעשית בעצמו
4. נכון – שתי המילים בנויות מאותן שלוש אותיות שורש

חלק ג' – השלימו את הבניין הנכון

1. כ.ת.ב
2. הכתיב
3. כיתב
4. כ.נ.ס
5. נכתב

חלק ד' – התאימו מילה לבניין שלה

1. 1 – ב (פעל)
2. 2 – ה (נפעל)
3. 3 – א (פיעל)
4. 4 – ג (הופעל)
5. 5 – ד (התפעל)

חלק ה' – סדרו את שלבי העבודה במכונת השורשים

1. קראו את המילה בקול
2. מצאו אותיות שחוזרות גם במילים אחרות
3. השוו למילים נוספות מאותה משפחה
4. זהו את השורש, בדרך כלל שלוש אותיות
5. בדקו באיזה בניין המילה מופיעה
6. כתבו את הבניין ואת משמעות המילה

חלק ו' – כתיבה והסבר

1. כל המילים נבנו מאותו שורש כ.ת.ב, אבל בבניינים שונים. הבניין משנה את הפעולה - מי עושה אותה, למי, ואיך - אבל המשמעות הבסיסית של כתיבה נשארת

כרטיס יציאה – מה לחפש

- שורש = שלוש אותיות בסיסיות החוזרות במשפחת מילים
- דוגמה נכונה משורש כ.ת.ב, ח.ש.ב או כ.נ.ס עם שני בניינים שונים
- כדי להבין את הקשר בין מילים ולהרחיב אוצר מילים

טיפים להפעלה:

- אפשר להדגים קודם על הלוח את שבעת הבניינים עם השורש כ.ת.ב לפני תחילת העבודה העצמאית
- מומלץ לתת לתלמידים לעבוד בזוגות בחלק ההתאמה והסידור
- לתלמידים מתקדמים אפשר להוסיף אתגר: למצוא מילה נוספת מאותו שורש שלא מופיעה בדף

דף תרגול: שורשים ובניינים - מכונת השורשים

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף הזה נתרגל את העקרון של מכונת השורשים: שורש אחד יכול להופיע בשבעה בניינים שונים, וכל בניין נותן למילה משמעות קצת אחרת. נתרגל עם השורשים כ.ת.ב, ח.ש.ב ו-כ.נ.ס.

1 חלק א' – זיהוי שורש ובניין

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה השורש המשותף למילים כתב, הכתיב, התכתב?

א) כ.ת.ב ב) כ.ת.ה ג) ת.ב.כ ד) כ.נ.ס

2. באיזה בניין המילה הכתיב?

א) פעל ב) הפעיל ג) התפעל ד) נפעל

3. באיזה בניין המילה נכתב?

א) פעל ב) נפעל ג) פיעל ד) הופעל

4. באיזה בניין המילה התכתב?

א) פיעל ב) הופעל ג) התפעל ד) נפעל

5. מה השורש של המילה חשב?

א) ח.ש.ב ב) ח.ש.ק ג) ש.ח.ב ד) ח.ב.ש

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	השורש כ.ת.ב מופיע במילה התכתב	☐	☐
2	המילים כיתב והכתיב הן באותו בניין	☐	☐
3	בבניין נפעל הפועל הוא לרוב בסביל	☐	☐
4	יש קשר בין השורש כ.נ.ס למילה נכנס	☐	☐

3 חלק ג' – השלימו את הבניין הנכון

השלימו את המילה החסרה.

1. השורש של המילה כתב הוא _____

2. בבניין הפעיל, מהשורש כ.ת.ב, המילה היא _____

3. בבניין פיעל, מהשורש כ.ת.ב, המילה היא _____

4. השורש של המילה נכנס הוא _____

5. בבניין נפעל, מהשורש כ.ת.ב, המילה היא _____

4 חלק ד' – התאימו מילה לבניין שלה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. כתב	___	**א.** פיעל
2. נכתב	___	**ב.** פעל
3. כיתב	___	**ג.** הופעל
4. הוכתב	___	**ד.** התפעל
5. התכתב	___	**ה.** נפעל

5 חלק ה' – סדרו את שלבי העבודה במכונת השורשים

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	כתבו את הבניין ואת משמעות המילה
☐	השוו למילים נוספות מאותה משפחה
☐	מצאו אותיות שחוזרות גם במילים אחרות
☐	בדקו באיזה בניין המילה מופיעה
☐	זהו את השורש, בדרך כלל שלוש אותיות
☐	קראו את המילה בקול

6 חלק ו' – כתיבה והסבר

ענו בקצרה.

1. הסבירו במילים שלכם למה המילים כתב, הכתיב והתכתב קשורות זו לזו למרות שהן נשמעות שונה

כרטיס יציאה

מהו שורש?

תנו דוגמה למילה אחת בבניין פעל ואחת בבניין נפעל מאותו שורש

למה חשוב לדעת לזהות שורש?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀